

# Tekening Jan de Beyer staat opnieuw model voor restauratie

De tekening die Jan de Beyer in 1746 heeft gemaakt van de Lichte Gaard, blijkt eens te meer goud waard te zijn. Na de uitermate geslaagde restauratie van de huizen Lichte Gaard 4 tot 7, die na 1966 haar beslag heeft gekregen, dient deze tekening opnieuw als voorbeeld voor twee herstelplannen. Aan de beurt is het pand Lichte Gaard 3, waarvoor zeer binnenkort een voorstel aan de raad te verwachten is. Architect voor deze restauratie, die zeker enkele tonnen gaat kosten, is J. C. Meulenbelt. Voor het hoekpand Lichte Gaard 1 bestaat eveneens een plan, alweer naar de tekening van Jan de Beyer. Het is te hopen dat ook voor dit huis een oplossing zal worden gevonden, waardoor één van de meest gefotografeerde hoekjes van oud-Utrecht zich volledig gaaf aan de voorbijganger zal kunnen tonen.

Was in 1966 met de restauratie van vier monumentale voorgevels de Lichte Gaard al bijkans omgetoverd tot een „oude gravure”, de achterzijde van de huizen liet nog heel wat te wensen over. In 1970 zijn ook de achtergevels hersteld. Wie de Flora's hof betreedt via de poort in de Servetstraat, kan aanschouwen met hoeveel zorg deze gedeelten, waarvoor geen oude prent als voorbeeld kon dienen, zijn aangepast aan de rest van de huizen.

Van nummer 4 zijn de ramen opnieuw verdeeld en zijn een dakkapel en een erker herbouwd. Op nummer 5 werd eveneens een dakkapel herbouwd; het huis kreeg een nieuwe ruitverdeling en een toegang tot een plat dak. Van nummer 6 werden de kozijnen, de ramen en een kelderlicht vernieuwd. Een ontsierend balkon van nummer 7 werd afgebroken, zomede een afdakje. Voor de veiligheid werd een nieuwe leuning met uitgezaagde balusters geplaatst.

Het werk is met grote liefde uitgevoerd door Stuyvenberg en Pos, de firma die zich heeft ontpopt als de „kampioen” van de Lichte Gaard. Uit erkentelijkheid dat zij zich voor dit stadsdeel zo het vuur uit de stoffen heeft gelopen, bedacht het Monumentenfonds deze firma met een medaille.

Wat nu de nieuwe restauratie betreft: Lichte Gaard 3, een huis dat dateert van 1731, bezit een heel armetierig lijstgeveltje, dat bepaald detoneert tussen de fraai gerestaureerde huizen op de nummers 2, 4, 5, 6 en 7. Het uitgangspunt voor het herstel is het huis zijn vroegere halsgevel met rijk bewerkte klauwstukken (Amsterdams

type) terug te geven. Het huis was oorspronkelijk één kamer diep; later is het aan de tuinkant uitgebreid. Het is nu hard aan herstel toe.

Ook het huis Lichte Gaard 1 moet het nog stellen met twee lijstgeveltjes: één aan de kant van de Lichte Gaard, één aan de zijde van de Servetstraat. Hier zou, op een houten onderpui, een pilastergevel met klauwstukken moeten komen.

Ter verduidelijking: een halsgevel bestaat uit metselwerk in één vlak, waarin de vensteropeningen zijn uitgespaard. Een pilastergevel vertoont horizontale en verticale geledingen.

Een extra probleem voor de restauratie is dat de tekening van Jan de Beyer bredere gevels suggereert dan in werkelijkheid aanwezig zijn. Waarschijnlijk paste dit beter in zijn artistieke conceptie. Voor de architect betekent het dat hij moet woekeren met de te geringe ruimte; dat hij zijn bouwtekening a.h.w. pasklaar moet maken. Een vergelijking van de voorlopige bouwtekeningen (die tot op heden niet vrijgegeven zijn voor publicatie, omdat er over de detaillering nog moet worden gepraat) met de tekening van De Beyer laat het verschil duidelijk zien.

De Lichte Gaard is niet het enige project van belang als wij het over restauraties in de stad Utrecht hebben. Bijzonder geslaagd is ook het huis Kromme Nieuwegracht 18, na de restauratie van o.m. de ramen (met achttiende-eeuwse ruitverdeling), de deuren en de stoep. Het huis is oorspronkelijk waarschijnlijk middeleeuws; bij de restauratie is vooral uitgegaan van de situatie uit de achttiende eeuw.

Oudegracht 57 - niet ver van de Augustinuskerk - nadert na uitvoerig herstelwerk inmiddels zijn voltooiing. In 1966 was de kap al vernieuwd, in 1970 volgden de gevels, de gang en een achterkamer en nu dan de overige vertrekken. Het werk heeft drie ton gekost, maar het resultaat is er dan ook naar. Op de plaats waar, in een begin van deze eeuw uitgebrande achterkamer, de restanten van enig stucwerk werden aangetroffen, werd bijvoorbeeld een schouw volledig hersteld. Ook de nog aanwezige Rococo-ornamenten werden gerestaureerd.

Vermelding verdient tevens de vorig jaar begonnen restauratie van 't Hoogt, waarover wij metertijd een uitvoeriger beschouwing hopen te geven. Het gaat om zes huizen, waarin volgens een in 1967 geboren idee een cultureel centrum zal komen, met ruimten voor theater, film, tentoon-

stellingen, een restaurantje, een koffiehuisje en een galerie. Architect A. Oosting, die de restauratiewerkzaamheden leidt, hoopt in de tweede helft van 1972 het project gereed te hebben. Vorig jaar mei verwoestte een brand de in oorsprong middeleeuwse panden Lijnmarkt 41 en 43.

Van nummer 43 bleef de gevel gespaard. De restauratie daarvan is daarom het eerst aangepakt. Het zadeldak zit er alweer op; gewerkt wordt nog aan de nieuwe kozijnen in een achttiende-eeuwse vormgeving. Voor het herstel van nummer 41 zijn de voorbereidingen getroffen.



*Detail van de tekening van Jan de Beyer, waarop de huizen aan de Lichte Gaard. Links de pilastergevel van nummer 1; duidelijk zijn de kolommen en de horizontale geledingen te zien waarvan de reconstructie in de plannen is opgenomen. Eerder is echter de restauratie te verwachten van de halsgevel op nummer 3. Voor de toekomstige situatie moet men zich de huizen iets smaller voorstellen dan De Beyer ze getekend heeft.*

Het Maliehuis (Maliesingel 28a) is gereed gekomen. Het gebouw herbergt een showroom van de firma Pastoe, waarvoor het interieur is aangepast. Er was trouwens binnen niet veel oorspronkelijks meer over. De buitenkant van het Maliehuis is in zijn oude staat teruggebracht, waarbij kan worden aangetekend dat het pleisterwerk is „gekamd”, d.w.z. zodanig is bewerkt dat het er als natuursteen uitziet. Deze vrij zeldzame bewerking heeft ook de gerestaureerde voorgevel van het pand Nieuwegracht 21 ondergaan.

Voordat het zaakje helemaal instortte, heeft het Utrechts Monumentenfonds, vooruitlopende op een algehele restauratie, de bouwvallige achtergevel laten herstellen van het huis Oude Kamp 5.

Van het stadhuis wordt momenteel de negen-

tiende-eeuwse, natuurstenen gevelbekleding gerepareerd. De attiek (houten gevelbekroning) wordt geheel vernieuwd. Een karwei, dat tonnen kost. Het stukje stadsmuur op het bolwerk dichtbij de schouwburg, dat aan baldadigheid van de jeugd en aan ingroeiing van planten ten onder dreigde te gaan, is weer heel en zelfs verbreed, doordat de aanzet van een boog is aangevuld. Het pad langs de muur is enigszins verlegd, om te voorkomen dat men al te gemakkelijk dit restantje van de burcht Utrecht kan bereiken.

Tenslotte: één opmerkelijk feitje van de weinig spectaculaire, maar gestage restauratie van de Utrechtse werfmuren - gemiddeld wordt er ieder jaar 75 meter muur gerestaureerd.

K.